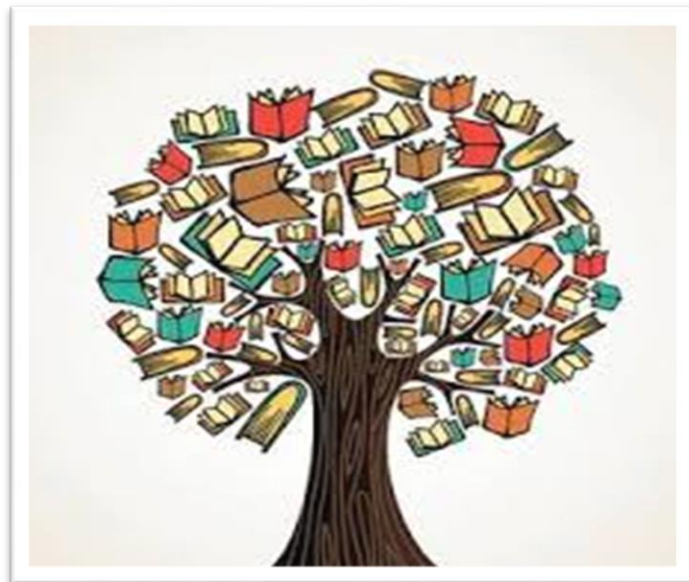

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

О.Ю.КУЗЬМА

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ІЗ КУРСУ
**«ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ
ЛІТЕРАТУРНОЇ КРИТИКИ»**
(ДЛЯ СТУДЕНТІВ УКРАЇНСЬКОГО ВІДДІЛЕННЯ
ФІЛОЛОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ)

Ужгород – 2019

Навчально-методичний посібник підготувала:

Кузьма О.Ю. – кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української літератури

*Рекомендовано до друку вченою радою філологічного
факультету УжНУ, протокол № 1 від 5 вересня 2019 р.*

Рецензенти

Балла Е.Ю. – кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української літератури;
Ференц Н.С. – кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української літератури;

Відповідальний за випуск

Барчан В.В. – доктор філологічних наук,
завідувач кафедри української літератури

Кузьма О. Ю. Методичні вказівки до практичних занять із курсу «Історія української літературної критики» (для студентів українського відділення філологічного факультету). Ужгород: Інвазор, 2019. 108 с.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Посібник із курсу «Історія української літературної критики» підготовано для студентів 3 курсу українського відділення філологічного факультету. У процесі його укладання ми виходили із таких основоположних засад:

1. Літературна критика – особливий **вид творчої діяльності**, що спрямовується на осягнення, оцінку художньо-естетичної вартості та суспільного значення творів мистецтва слова.
2. Літературна критика вивчає **поточний літературний процес**, історія літературної критики – **результати діяльності літературних критиків**, той дискурсивний простір, у якому взаємодіяли їх оцінки, судження, висновки.
3. Літературна критика поєднує в собі **суб'єктивні враження з виваженими об'єктивними оцінками** художнього твору. Це водночас і наукова діяльність, і творчість.
4. Як наукова дисципліна історія літературної критики розглядає: **методологію** та **методику** аналізу художніх творів; **науковий інструментарій**, систему понять і термінів, **жанри** та стилі критики; **рівень професійної майстерності** й талант критика.
5. Історія літературної критики відтворює **цілісну картину** становлення, формування і розвитку критики як органічної частини літературознавства.

Посібник укладено із врахуванням програмового матеріалу із курсу «Історія української літературної критики». Він містить наступні рубрики:

1. **Персоналії**: провідні літературні критики, специфіка їх критицизму, фундаментальні праці (конспектування основних положень). До рубрики додано тестові завдання для самоперевірки, а також окреме місце відведено для формулювання власної думки щодо методології критика, його ролі в історії української літературної критики.
2. **Практичний блок**: підготовка власних критичних матеріалів у жанрі рецензії на твори сучасної української літератури, зарубіжної літератури, книг у форматі нон-фікшн, а також написання відгуку на переглянуту кінострічку і театральну виставу.

Мета та завдання курсу «ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ КРИТИКИ»

Мета курсу: поглибити знання студентів з історії української літературної критики, з'ясування специфіки літературної критики як розділу літературознавства, осмислення літературного процесу в його системному розгляді.

Об'єкт вивчення: українська літературна критика XIX, XX, початку XXI століття (статті, листи, маніфести, відозви, художні тексти, що є втіленням певних літературно-естетичних програм).

Предмет вивчення: історія розвитку літературної критики XIX – початку XXI століття в Україні.

Завдання дисципліни:

1. Сформувати спеціальні знання, що визначають загальні теоретичні уявлення про критику як окрему галузь літературознавства, дають уявлення про історію розвитку української літературної критики від її зародження до сучасного етапу функціонування.
2. Прищепити навички аналізу літературно-критичних текстів.
3. З'ясувати роль літературної критики в поглибленому вивченні літератури.
4. Простежити закономірності розвитку української літературної критики у світлі сучасної наукової методології.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

1. основні етапи розвитку української літературної критики;
2. специфіку головних жанрів критики – статті, літературного портрету, рецензії;
3. особливості функціонування літературної критики в умовах національного поневолення України;
4. форми критицизму та методологію провідних українських критиків XIX – XXI століть

вміти:

1. аналізувати науково-критичні тексти;
2. розрізняти жанри критичних досліджень та методологію провідних українських критиків;
3. оцінити здобутки українських критиків з позицій сучасного літературознавства.

**ВСТУП. СПЕЦИФІКА ЛІТЕРАТУРНОЇ КРИТИКИ, ЇЇ
ПРЕДМЕТ І ЗАВДАННЯ, ЖАНРИ**

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

**ТЕОРІЯ
ЛІТЕРАТУРИ**

**ІСТОРІЯ
ЛІТЕРАТУРИ**

**ЛІТЕРАТУРНА
КРИТИКА**

КРИТИКА – це

Предмет історії літературної критики

Завдання курсу «Історія української літературної критики»:

Жанри літературної критики:

➤ **РЕЦЕНЗІЯ**

➤ СТАТТЯ

➤ ТВОРЧИЙ ПОРТРЕТ

Періодизація української літературної критики

(за П.Федченком):

1. від зародження в лоні літературно-естетичної думки часів Київської Русі до кінця XVIII ст., коли склалися передумови та початкові форми критики;
2. від початку XIX ст. до 60-х рр. – період формування власне літературної критики на романтичній основі;
3. 70 – 90-ті рр. XIX ст. – період розвитку літературної критики реалістичного спрямування;
4. кінець XIX – поч. XX ст. – період модернізму;
5. XX – поч. XXI ст. – період постмодернізму.

Практичне заняття № 1
Літературно-критична діяльність
М. Максимовича та М. Костомарова

1. Головні тенденції розвитку української літературної критики в першій половині XIX ст.
2. Концепція народності в статті М. Максимовича «**О стихотворениях червонорусских**»:
  - а) єдність українського народу та його мови;
  - б) критика «язичія»;
  - в) оцінка «Русалки Дністрової»;
3. Полемічна стаття М. Максимовича «**Трезвон о Квиткиной „Марусе“**»:
  - а) заперечення принципів етнографічної критики та суб'єктивізму в літературно-критичних оцінках;
  - б) Т. Шевченко і Г. Квітка-Основ'яненко в оцінці М. Максимовича;
4. Стаття М. Костомарова «**Обзор сочинений, писанных на малороссийском языке**»:
  - а) концепція української мови;
  - б) ідея народності та її роль у творенні літератури. Використання рідної мови – потреба часу. Фольклор як джерело народної мови.
  - в) І. Котляревський та його роль у становленні української літератури. Оцінка «Енеїди» та «Наталки Полтавки»;
  - г) майстерний аналіз творчості Г. Квітки-Основ'яненка. Гуманістична ідея, емоційність, ліризм, «*верное изображение быта*», «*живость и естетственность характеров*», історизм жіночих постатей;
  - г) оцінка Т. Шевченка. «Необыкновенное дарование», народність поета («*это целый народ, говорящий устами своего поэта*»);
  - д) інші імена української літератури.
5. Романтичні засади літературного критицизму М. Максимовича та М. Костомарова (народна мова, зв'язок з фольклором, з історією України). Проблема народності як центральна у їх працях. Зародження культурно-історичного методу. Жанр оглядової статті.

Праці для конспектування:

Михайло Максимович

1. Максимович М. О стихотворениях червонорусских // Історія української літературної критики. Хрестоматія. – К., 1996. – Кн.1. – С.115-120.
2. Максимович М. Трезвон о Квиткиной „Марусе” // Історія української літературної критики. Хрестоматія. – К., 1996. – Кн.1. – С. 124-131.

Микола Костомаров

1. Костомаров М. Обзор сочинений, писанных на малороссийском языке // Історія української літературної критики. Хрестоматія. – К., 1996. – Кн.1. – С. 194-210.

Література

1. Буторіна Н. Український аспект літературознавчих студій Миколи Костомарова // Дивослово. – 2005. – № 7.
2. Відоняк Н. Пантелеймон Куліш, Тарас Шевченко і часопис „Основа” // Дивослово. – 2004. – № 12.
3. Гром'як Р. Історія української літературної критики (від початків до кінця ХІХ ст.). – Тернопіль, 1999.
4. Єфремов С. Максимович в історії української самосвідомості // С.О.Єфремов. Літературно-критичні статті. – К., 1993. – С.318-321.
5. Козачок Я. Українська ідея: з вузької стежки на широку дорогу (Художня і науково-публіцистична творчість Миколи Костомарова): Монографія. – К., 2004.
6. Костомаров М. Слов'янська міфологія. Вибрані праці з фольклористики і літературознавства. – К., 1994.
7. Наєнко М. Історія українського літературознавства і критики: навч. посібник. – К., 2010.
8. Федченко П. Михайло Максимович // Історія української літературної критики. – К., 1988.
9. Хропко П. Становлення нової української літератури в контексті національного відродження. Літературно-критична і теоретична думка // Історія української літератури. Перші десятиріччя ХІХ століття: підручник. – К., 1992.
10. Яценко М. Література перших десятиріч ХІХ ст. // Історія української літератури ХІХ ст.: У 2 кн. / За ред. М.Жулинського. – К., 2005. – Кн.1.
11. Яценко М. Микола Костомаров // Історія української літературної критики. – К., 1988.

➤ **Перевір себе**

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. М. Максимович був упорядником та автором передмови до видання
а) «Ластівка»; б) «Утренняя звезда»; в) «Сніп»;
г) «Малороссийские песни»; д) «Кобзар».
2. Хто автор полемічної статті «Трезвон о Квиткиной „Марусе“»?
а) М. Максимович; б) Т. Шевченко; в) П. Куліш;
г) І. Франко; д) Леся Українка.
3. У статті «Трезвон о Квиткиной „Марусе“» М. Максимович полемізує з
а) М. Костомаровим; б) І. Срезневським; в) Г. Квітку-Основ'яненком; г) П. Кулішем; д) Т. Шевченком.
4. У статті «О стихотворениях червонорусских» М. Максимович аналізує діяльність
а) Харківської школи романтиків; б) «Руської трійці»;
в) Т. Шевченка; г) М. Костомарова; д) Кирило-Мефодіївського братства
5. Автором праць «Слов'янська міфологія», «Дві руські народності» є
а) Є. Маланюк; б) М. Максимович; в) І. Франко;
г) М. Зеров; д) М. Костомаров.
6. Хто з критиків, здійснивши огляд творчості І. Котляревського, Г. Квітки-Основ'яненка, Є. Гребінки, А. Метлинського, раннього Т. Шевченка, прийшов до таких висновків: *«Литература, считающая в себе такие творения, не может быть ничтожною: при малом количестве своих произведений она счастлива, если может похвалиться такими, в которых видно ... истинное изображение своего, родного, со всем отпечатком национального характера»*:
а) П. Куліш; б) С. Єфремов; в) Т. Шевченко
г) М. Костомаров; д) М. Максимович.
7. Про кого з українських письменників М. Костомаров писав: *«Это целый народ, говорящий устами своего поэта»*:
а) про Т. Шевченка; б) про П. Куліша; в) про Г. Квітку-Основ'яненка; г) про О. Афанасьєва-Чужбинського; д) про А. Метлинського

Практичне заняття № 2
Літературно-критична діяльність
Т. Шевченка і П. Куліша

1. Естетичні позиції Т. Шевченка, виражені в його творчості (поетичний вступ до «Гайдамаків», триптих «Доля», «Муза», «Слава», послання «Гоголю», «Марку Вовчку», «До Основ'яненка» та ін.).
2. Передмова до нездійсненого видання «Кобзаря» (1847):
  - а) Шевченкове розуміння проблеми народності;
  - б) засудження реакційного російського слов'янофільства, ворожого ставлення до ідеї розвитку самостійної української літератури;
  - в) оцінка творчості українських письменників з позицій народності;
  - г) етичні засади творчої діяльності.
3. Стаття П. Куліша **«Об отношении малороссийской словесности к общерусской. Эпилог к „Черной раде“»**:
  - а) відмінність між українським та російським варіантами роману;
  - б) роль українців у збагаченні загальноросійської культури. Значення творчості М. Гоголя для зближення двох слов'янських народів та їх культур;
  - в) зміна ставлення до українського народу під впливом зацікавлення історією та фольклором України, її мовою;
  - г) значення появи Г. Квітки-Основ'яненка. Створення письменником величного образу українця. Необхідність застосування естетичних критеріїв до оцінки повістей Квітки;
  - г) єдність творчої фантазії і мови. Потреба творчості рідною мовою;
  - д) поетичний геній Т. Шевченка (утвердження ідеалу народності, національно-патріотичної ідеї, народної мови);
  - е) «Епилог» як оглядова стаття. Полемічний характер праці.
4. Проблеми розвитку української літератури в **«Передньому слові до громади»** (1860) П. Куліша.
5. П. Куліш як рецензент. Проблематика рецензій критика в «Основі».
6. Значення літературно-критичної діяльності Т. Шевченка і П. Куліша.

Праці для конспектування:

Тарас Шевченко

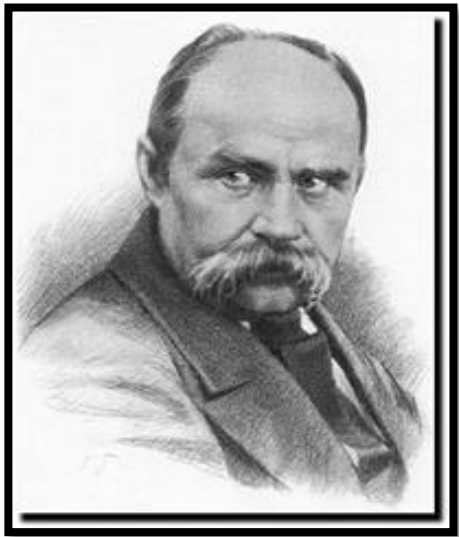
1. Шевченко Т. Художні твори: поетичний вступ до поеми «Гайдамаки», «Гоголю», «Марку Вовчку», триптих «Доля», «Муза», «Слава».
2. Шевченко Т. Передмова до нездійсненого видання «Кобзаря» 1847 р. // Історія української літературної критики. Хрестоматія. – К., 1996. – Кн.1. – С.345-347.
3. Шевченко Т. «Передмова» (до «Гайдамаків») // Історія української літературної критики. Хрестоматія. – К., 1996. – Кн.1. – С.344-345.

Пантелеймон Куліш

1. Куліш П. Об отношении малороссийской словесности к общерусской. Эпilog к «Черной раде» // Історія української літературної критики. Хрестоматія. – К., 1996. – Кн.1. – С. 238-255.
2. Куліш П. Взгляд на малороссийскую словесность по случаю выхода в свет книги «Народні оповідання Марка Вовчка» // Історія української літературної критики. Хрестоматія. – К., 1996. – Кн.1. – С. 294-301.
3. Куліш П. Характер и задача украинской критики // Історія української літературної критики. Хрестоматія. – К., 1996. – Кн.1. – С. 263-269.
4. Куліш П. Перегляд українських книжок // Історія української літературної критики. Хрестоматія. – К., 1996. – Кн.1. – С. 310-315.

Література

1. Бернштейн М. Журнал «Основа» і український літературний процес кінця 50 – 60-х років ХІХ ст. – К., 1959.
2. Бернштейн М. Українська літературна критика 50–70-х рр. ХІХ ст. – К., 1959.
3. Гром'як Р. Історія української літературної критики (від початків до кінця ХІХ ст.). – Тернопіль, 1999.
4. Івашків В. Художня, літературознавча і фольклористична парадигма ранньої творчості Пантелеймона Куліша. – Львів, 2009.
5. Наєнко М. Історія українського літературознавства і критики: навч. посібник. – К., 2010.
6. Нахлік Є. Пантелеймон Куліш: Особистість, письменник, мислитель: Наукова монографія у 2 т. – К., 2007. – Т.1. Життя Пантелеймона Куліша. Наукова біографія. – 463 с.; Т.2: Світогляд і творчість Пантелеймона Куліша. – 462 с.

ТАРАС ШЕВЧЕНКО

(1814 – 1861) –

український поет, письменник (драматург, прозаїк), художник (живописець, гравер), громадський та політичний діяч.

Національний герой і символ України.

Учасник «Кирило-Мефодіївського братства».

Академік Імператорської академії мистецтв (1860).

«Шевченкова постать і творчість – взагалі незвичайна його доля – збуджували, ферментували думку як окремих осіб, так і громад, суспільства в цілому. Його твори ставали зразками художньої досконалості, новаторської естетичної вартості, тому були або предметом наслідування, або високим критерієм-взірцем оцінки інших авторів, а відтак – наступних поколінь...» (Р. Гром'як)

Тести Т. Шевченка, у яких наявні елементи літературного критицизму:

Факти біографії Т. Шевченка, важливі для розуміння особливостей його літературного критицизму

➤ **Основні тези передмови до нездійсненого видання
«Кобзаря» 1847 року**

ПАНТЕЛЕЙМОН КУЛІШ

(1819 – 1897) –

**український письменник,
фольклорист, етнограф,
мовознавець, перекладач, перший
професійний український
літературний критик,
редактор, видавець, філософ
історії, учасник «Кирило-
Мефодіївського товариства»**

*«Куліш – центральна засада у вивченні
українського письменства 40 – 60-х рр.*

*Поет і прозаїк, етнограф і критик, видавець, літературний
ініціатор, – він причетний до всіх помітних літературно-
громадських заходів 40-х рр. і відіграє головну роль наприкінці
50-х – на початку 60-х» (М. Зеров)*

Ключові праці вченого:

Цікаві факти біографії:

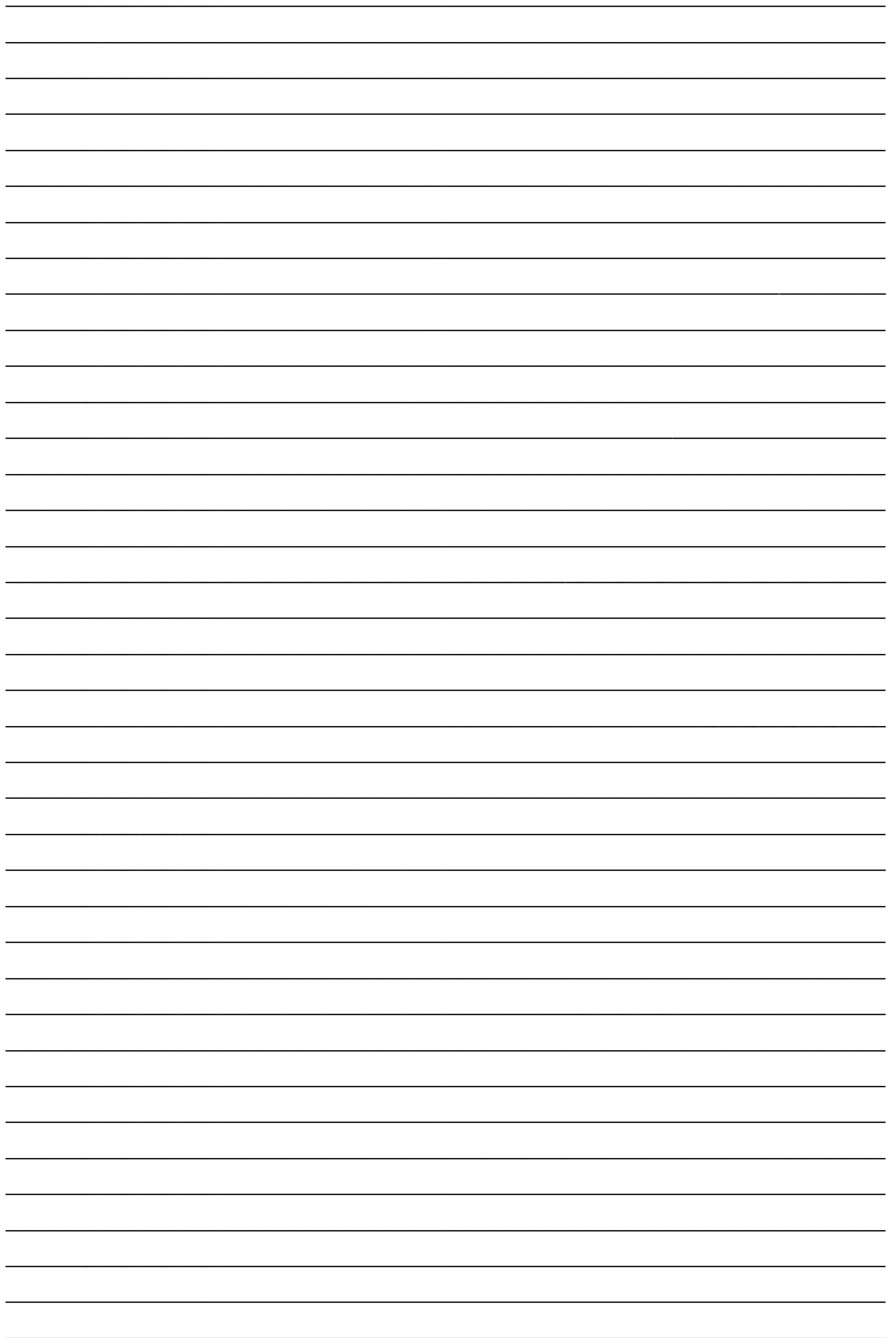

➤ **Основні тези статті «Об отношении малороссийской словесности к общерусской. Эпилог к „Чорной раде”»**

➤ Перевір себе

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Хто був першим українським професійним критиком?
  - а) П. Грабовський;
  - б) Є. Маланюк;
  - в) П. Куліш;
  - г) М. Максимович.
2. Хто автор висловлювання: *«Щоб знати людей, то треба пожити з ними. А щоб їх списувати, то треба самому стати чоловіком, а не марнотрателем чорнила і паперу»*?
  - а) П. Куліш;
  - б) С. Єфремов;
  - в) Т. Шевченко;
  - г) М. Максимович.
3. Стаття «Об отношении малороссийской словесности к общерусской. Эпilog к „Чорной раде”» за жанром є:
  - а) рецензією;
  - б) літературним портретом;
  - в) оглядовою статтею;
  - г) статтею-передмовою.
4. Із яким журналом початку 60-х рр. XIX ст. пов'язана діяльність П. Куліша?
  - а) «Хата»;
  - б) «Правда»
  - в) «Житє і слово»;
  - г) «Основа»
5. Який текст Т. Шевченка містить такий епіграф: *«Воскреснем ли когда от чужевластья мод? / Чтоб умный, добрый наш народ / Хотя по языку нас не считал за немцев»* (А. Грибоедов)?
  - а) «Гоголю»;
  - б) «Доля»;
  - в) «Гайдамаки»;
  - г) передмова до нездійсненого видання «Кобзаря» 1847 року
6. *««Енеїда» добра, а все-таки сміховина на московський кшталт»*, – стверджував
  - а) М. Костомаров;
  - б) М. Максимович;
  - в) П. Куліш;
  - г) Т. Шевченко.
7. Із якої статті П. Куліша подано уривок: *«В эпilogе к "Черной раде", напечатанном в "Русской беседе", я высказал свое мнение о лучших произведениях на малороссийском языке»*;

повторять его здесь было бы делом излишним. Имена Квитки (Основьяненка) и Т. Г. Шевченка становлю я на первом плане и остаюсь при своем убеждении, что они украсили бы любую литературу, по верности живописи с натуры и глубине сердечного чувства...»?

- а) «Об отношении малороссийской словесности к общерусской. Эпилог к „Черной раде”»;
- б) «Характер и задача украинской критики»;
- в) «Передне слово до громади»;
- г) «Взгляд на малороссийскую словесность по случаю выхода в свет книги „Народні оповідання Марка Вовчка”».

8. «Рассказы <...> по размерам невелики, но открывают перед читателем какое-то необъятное пространство... Многие бывали проводниками для читателя, желавшего проникнуть в хату поселянина, многие показывали нам его ясно, как в действительности, но всегда мы чувствовали себя об руку с проводником и смотрели на народ более или менее его глазами. Здесь выходит иначе: перед вами открывают своеобразную жизнь со всеми ее тайнами, и едва вы переступили через порог малороссийской хаты, проводника нет, вы окружены народом, вы имеете с ним дело непосредственно, и вам так хорошо среди народа, так дружески поворачивается он к вам лицом, что вы невольно заражаетесь к нему глубокою симпатиею». Про якого письменника йдеться в цитаті із статті П. Куліша?

- а) П. Грабовського;
- б) Т. Шевченка;
- в) Марка Вовчка;
- г) Г. Квітку-Основ'яненка.

9. Критичні виступи М. Максимовича, М. Костомарова, П. Куліша є зразками

- а) реалістичної критики
- б) критики доби модернізму
- в) романтичної критики
- г) народницької критики

10. «Величайшим талантом южнорусской литературы», творцем новых поэтических форм, истинно народным писателем П. Куліш называл

- а) М. Костомарова;
- б) Т. Шевченка;
- в) М. Гоголя;
- г) Г. Квітку-Основ'яненка.

Практичне заняття № 3
Літературно-критична діяльність
Івана Франка

1. І. Франко про завдання літературної критики («**Слово про критику**», «**Із секретів поетичної творчості**»).
2. Проблематика і майстерність статей про Т. Шевченка («**Тарас Шевченко**», «**Шевченко і його „Заповіт“**», «**Шевченкова „Марія“**» та ін.).
3. Жанр літературного портрета в доробку І. Франка (статті «**Леся Українка**», «**Володимир Самійленко. Проба характеристики**»).
4. І.Франко – майстер рецензії (рецензії на збірки П. Куліша, О. Олеся, В. Пачовського, А. Кримського, П. Карманського та ін.).
5. І. Франко-публіцист («**Одвертий лист до галицької української молоді**»).
6. Наукова методологія І. Франка-критика. Значення його літературно-критичної діяльності.

Праці для конспектування:

1. Франко І. Слово про критику // Іван Франко. Зібр. тв.: у 50 т. – К., 1976-1986. – Т. 30. – С. 214-218.
2. Франко І. Із секретів поетичної творчості // Там само. – Т.31. – С. 45-119.
3. Франко І. Тарас Шевченко // Там само. – Т. 28. – С. 112-122.
4. Франко І. Тарас Шевченко і його „Заповіт” // Там само. – Т.34. – С.386-390.
5. Франко І. Леся Українка // Там само. – Т.31. – С. 254-274.
6. Франко І. Володимир Самійленко. Проба характеристики // Там само. – Т.37. – С. 193-204.
7. Франко І. Одвертий лист до галицької української молоді // Там само. – Т. 45. – С. 401-409.
8. Франко І. [Рец.] О.Олесь. З журбою радість обнялась // Там само. – Т.37. – С. 224-227.

Література

1. Будний В. Психологізм у літературознавчій методології І.Франка // Іван Франко – письменник, мислитель, громадянин. – Львів, 1998. – С. 352 – 357.
2. Войтюк А. Літературознавчі концепції Івана Франка. – Львів, 1981.
3. Войтюк А. Методологічні принципи І.Франка – літературознавця // Іван Франко – письменник, мислитель, громадянин. – Львів, 1998. – С. 269 – 271.
4. Гнатюк М. Іван Франко і проблеми теорії літератури. Навч. посібник. – К., 2011.
5. Гнатюк М. Свідоме і підсвідоме у художній творчості І. Франка // Українське літературознавство. – 1974. – № 20. – С. 10-15.
6. Гнатюк М. Проблеми рецепції художнього твору (концепція І. Франка в світлі сучасних теорій) // Урок української . — 2004. – № 4. – С. 46-48.
7. Дорошенко І. Іван Франко – літературний критик. – Львів, 1966.
8. Дорошенко І. Франко-критик і естопсихологія // Українське літературознавство. – 1966. – № 1.
9. Іван Франко у критиці: західноукраїнська рецепція 20 – 30-х років ХХ ст. – Львів, 2010.
10. Клочек Г. Трактат Івана Франка „Із секретів поетичної творчості” як предтеча української рецептивної поетики // Слово і час. – 2007. – № 4. – С.39-45.
11. Куца О. Іван Франко проти теорії літератури „для домашнього вжитку” // Українське літературознавство. – 1990. – Вип.56.
12. Піхманець Р. Психологічні концепції Івана Франка у світі новітніх наукових відкриттів // Іван Франко – письменник, мислитель, громадянин. – Львів, 1998. – С. 313 – 320.

**ІВАН ФРАНКО
(1856 – 1916) –**

видатний український письменник, поет, публіцист, перекладач, учений, громадський і політичний діяч, літературний критик. Доктор філософії (1893), дійсний член Наукового товариства імені Шевченка (1899), почесний доктор Харківського університету.

«Публікації І. Франка мали не просто принагідний характер, хоча породжували їх конкретно-історичні ситуації, а спиралися на продумані й виношені ідеї, які співвідносились з рухом сучасної йому естетичної думки й узагальнювали тодішню художню практику – насамперед особистий досвід і творчість українських письменників, особливості функціонування їх творів на політично розмежованих українських землях» (Р. Гром'як).

«В артистичній творчості краса лежить не в матеріалі, що служить їй основою, не в моделях, а в тім, яке враження робить на нас даний твір і якими способами артист зумів осягнути те враження...»
(І. Франко, трактат «Із секретів поетичної творчості»)

Ключові праці критика:

➤ **Основні тези трактату «Із секретів
поетичної творчості»
(перший розділ «Вступні уваги про критику»)**

➤ **Основні тези статей «Тарас Шевченко», «Тарас Шевченко і його „Заповіт”**

➤ Перевір себе

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. «...Критика ніколи не була керманичем для літературної творчості, а завжди шкутильгала за нею, обчислювала готові вже здобутки, пояснювала їх..., популяризувала для широкої публіки». Чиє це висловлювання?
  - а) Т. Шевченка;
  - б) П. Куліша;
  - в) І. Франка;
  - г) О. Маковея;
  - д) В. Стефаника;
2. За жанром стаття І. Франка «Леся Українка» – це
  - а) літературний огляд;
  - б) рецензія;
  - в) вступна стаття;
  - г) літературний портрет;
  - д) відгук.
3. «Найвищі ідеї, найрадикальніші думки його доби зливаються в Шевченковій поезії нероздільно з народним змістом. Він є немов великий факел з українського воску, що світиться найяснішим і найчистішим вогнем європейського поступу, факел, що освітлює весь новітній розвиток української літератури». Це твердження І. Франко висловив у статті:
  - а) «Темне царство»;
  - б) «Тарас Шевченко»;
  - в) «Шевченкова „Марія”»
  - г) «Тарас Шевченко і його „Заповіт”»;
  - д) «Із секретів поетичної творчості».
4. Кому належить визначення: завдання критика – «мову чуття перекласти на мову розуму»?
  - а) І. Франкові;
  - б) М. Драгоманову;
  - в) С. Єфремову;
  - г) Ю. Шереху;
  - д) Є. Маланюкові.
5. Літературна критика «мусить бути не догматичною, а аналітичною, не дедуктивною, а індуктивною. Супроти літературного твору критик не суддя, не Зевс-громовежержець, а тямущий справознавець». Цю думку Іван Франко висловлює у статті:
  - а) «Із секретів поетичної творчості»;
  - б) «Слово про критику»;

- в) «Тарас Шевченко»;
  - г) «Література, її завдання і найважливіші ціхи»;
  - д) «Критичні письма о галицькій інтелігенції».
6. «Темне царство» – це стаття І. Франка, присвячена дослідженню творчості
- а) Ю. Федьковича;
  - б) Т. Шевченка;
  - в) Марка Вовчка;
  - г) І. Нечуя-Левицького;
  - д) Панаса Мирного.
7. Із якої праці І. Франка подана цитата: *«Нехай особа автора, його світогляд, його спосіб відчування зовнішнього і внутрішнього світу і його стиль виявляється в його творі якнайповніше, нехай твір має в собі якнайбільше його живої крові і його нервів. Тільки тоді се буде твір живий і сучасний, справжній документ найтайніших зворушень і почувань сучасного чоловіка, а з тим і причинок до пізнання того чоловіка у його найвищих, найсубтильніших змаганнях та бажаннях, а з тим – причинок до пізнання часу і суспільності, серед яких він повстав?»*
- а) «Слово про критику»;
  - б) «Тарас Шевченко»;
  - в) «Література, її завдання і найважливіші ціхи»;
  - г) «Тарас Шевченко і його „Заповіт“»;
  - д) «Із секретів поетичної творчості».
8. У якій статті І. Франко так пояснює поняття *ідейності* художнього твору: *«Тільки той поет годен зватися правдивим поетом, хто, малюючи нам конкретні і яркі образи, рівночасно вміє торкати ті таємні струни нашої душі, що озиваються тільки в хвилі нашого власного, безпосереднього щастя або горя. Він має ключ до скарбниці наших найглибших зворушень, він розбуджує в нашій душі такі сили і такі пориви, що без нього, може, й довіку дрімали би на дні або піднялись би тільки в якихсь надзвичайних хвилях. Він збагачує нашу душу зворушеннями могутніми, а притім чистими від примітки буденщини, випадковості і егоїзму, робить нас горожанами вищого, ідейного світу».*
- а) «Із секретів поетичної творчості»;
  - б) «Слово про критику»;
  - в) «Володимир Самійленко. Проба характеристики»;
  - г) «Література, її завдання і найважливіші ціхи»;
  - д) «Леся Українка».

Практичне заняття № 4
Леся Українка як літературний критик

1. **Листи** Лесі Українки як своєрідний жанровий різновид літературної критики (листи до матері, до О. Кобилянської, А. Кримського, О. Маковея, І. Франка та ін.).
2. Наукова методологія Лесі Українки. Прийоми психологічної, естетичної, типологічної критики в статтях письменниці. **«Малорусские писатели на Буковине»** як зразок майстерної оглядової статті про творчість трьох західноукраїнських авторів.
3. Леся Українка про нові явища європейської та української літератур на межі XIX–XX ст. (на матеріалі статей **«Новейшая общественная драма», «Винниченко», «Заметки о новейшей польской литературе», «Два направления в новейшей итальянской литературе»**).
4. Значення літературно-критичної діяльності Лесі Українки.

Праці для конспектування:

1. Українка Леся. Листи до О.Маковея від 9.VI.1893 р., до І.Франка від 13-14.I.1903 р., А.Кримського від 16.XI.1905 р. // Леся Українка. Зібр.тв.: у 12 т. – К., 1976-1979. – Т.10-12.
2. Українка Леся. [Винниченко] // Історія української літературної критики. Хрестоматія. – К., 1996. – Кн.1. – С.319-337.
3. Українка Леся. Два направления в новейшей итальянской литературе // Там само. – Т.8.
4. Українка Леся. Малорусские писатели на Буковине // Там само. – Т.8.
5. Українка Леся. Новейшая общественная драма // Там само. – Т.8.
6. Українка Леся. Заметки о новейшей польской литературе // Там само. – Т.8.

Література

1. Вашків Л. Епістолярна критика Лесі Українки: види, форми вияву, функції // З його духа печаттю... : зб. наук. пр. на пошану І. Денисюка / упоряд. М. Легкий. – Л., 2001. – Т. 1. – С. 70–76.
2. Журавська І. Леся Українка – критик зарубіжних літератур // Рад. літературознавство. – 1961. – № 4. – С. 68–79.
3. Журавська І. Є. Леся Українка та зарубіжні літератури. – Київ : Вид-во АН УРСР, 1963. – 230 с.
4. Корбич Г. Леся Українка – літературний критик: особливості «жіночого письма» // Леся Українка і сучасність: Зб. наук. пр. – Луцьк: РВВ «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2007. – Т. 4, кн. 1. – С. 237-244. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/17776>
5. Кузьменко В. І. Епістолярна критика Лесі Українки / В. І. Кузьменко // Леся Українка і сучасність: зб. наук. пр. – Луцьк, 2003. – С. 15–19.
6. Овдійчук Л. Леся Українка як науковець // Електронний ресурс. Режим доступу: file:///C:/Users/v/Downloads/Ulvzsh_2011_9_11.pdf
7. Хмелюк М. Польська література в рецепції Лесі Українки / М. Хмелюк // Леся Українка і сучасність : зб. наук. пр. / Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки [та ін.]. - Луцьк, 2007. - Т. 4, кн. 1. - С. 491-498.
8. Хороб С. Неоромантизм Лесі Українки в контексті західноєвропейської модерної драми // Укр. літ. в загальноосвіт. шк. – 2003. – № 5. – С. 33–38.
9. Якубський Б. Леся Українка як літературний критик // Енциклопедія життя і творчості Лесі Українки. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.l-ukrainka.name/uk/Guide/JakubskyBorys/LiteraryCritic/Aims.html>

ЛЕСЯ УКРАЇНКА

(1871 – 1913) –

*письменниця, публіцист,
перекладач, літературний
критик, громадська і
культурна діячка.*

*«Як добре зважити, то перелому я
ніколи не зазнала, хоча, запевне,
еволюція була і в мене. Життя
ламало тільки обстановку навколо*

*мене (ну, і кості мої, як траплялось), а вдача моя, виробившись
дуже рано, ніколи не мінялась, та вже навряд чи й зміниться. Я
людина еластично-уперта (таких багато між жіноцтвом),
скептична розумом, фанатична почуттям, до того ж засвоїла
собі «трагічний світогляд», а він такий добрий для гарту» (із
листа Лесі Українки до А. Кримського від 14 (19) жовтня 1911
року)*

***«...Коли поганий поет викличе добру критику, то вже він
тим принесе користь людям, бо критика, може, більш
потрібна для читаючих людей, ніж для самих писателів.
Нашій літературі багато чого бракує, але найбільш
бракує доброї і талановитої критики...» (із листа Лесі
Українки до Осипа Маковея від 28 травня (9 червня)
1893 р.)***

Ключові праці Лесі Українки-критика:

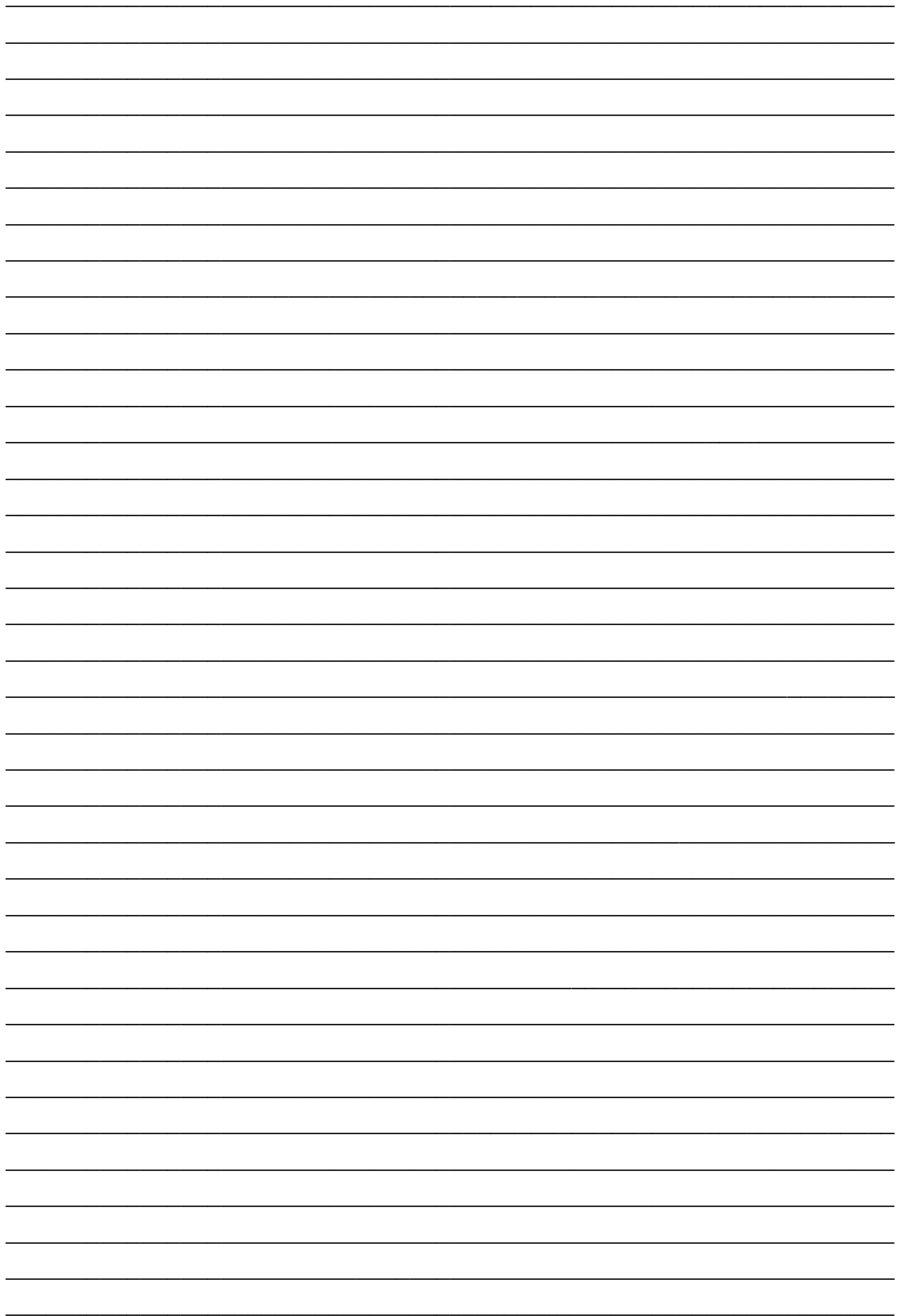

➤ Перевір себе

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Творчість європейських письменників Г. Д'Анунціо та Ади Негрі стала об'єктом дослідження Лесі Українки у статті:
  - а) «Заметки о новейшей польской литературе»;
  - б) «Два направления в новейшей итальянской литературе»;
  - в) «Новейшая общественная драма»;
  - г) «Винниченко»;
  - д) «Утопія в белетристиці».
2. У статті «Винниченко» Леся Українка назвала письменника представником:
  - а) новоромантизму;
  - б) імпресіонізму;
  - в) реалізму;
  - г) символізму;
  - д) експресіонізму.
3. Стаття «Утопія в белетристиці», в якій простежується розвиток жанру утопії у світовій літературі, належить:
  - а) І.Франкові;
  - б) О.Маковею;
  - в) М.Драгоманову;
  - г) М.Євшану;
  - д) Лесі Українці;
4. Творчість яких західноукраїнських письменників є об'єктом дослідження у статті Лесі Українки «Малорусские писатели на Буковине»?
  - а) М.Шашкевича, Я.Головацького, І.Вагилевича;
  - б) І.Франка, О.Маковея, М.Павлика;
  - в) І.Франка, Т.Бордуляка, В.Стефаника;
  - г) О.Кобилянської, В.Стефаника, Л.Мартовича;
  - д) О.-Ю. Федьковича, О. Кобилянської, В. Стефаника.
5. У чиєму доробку значне місце займає епістолярна критика?
  - а) І.Франка;
  - б) О.Маковея;
  - в) М.Драгоманова;
  - г) М.Євшана;
  - д) Лесі Українки.
6. Кого із письменниць тогочасної літератури Леся Українка характеризувала так: *«Она воспитанница немецкой культуры, и этого не могут ей простить ее галицкие критики, так как немецкое влияние до сих пор заметно на*

ее стиле. Но если немецкий язык и был действительно вреден для ее стиля, то он был ей не только полезен для общего развития, но даже спас ее от умственного застоя и нравственной спячки в мелкобуржуазной, чиновничьей среде маленького буковинского городка...»:

- а) Н. Кобринську;
- б) Ганну Барвінок;
- в) О. Кобилянську;
- г) Л. Яновську.

7. Из якої статті Лесі Українки подано цитату: *«Вообще женский вопрос во французской беллетристике за последние 30 лет не подвинулся ни на шаг, если не считать самых последних двух-трех лет. Натуралисты оставались при старых симпатиях: куртизанка или артистка, наконец, скромная и домовитая хозяйка, а если женщина выходила из рамки таких идеалов, то ей кричали «назад!», как во времена Мольера. Психологи или довольствовались существующим порядком вещей, как Бурже, или с отчаянием или отвращением всматривались в ужасную действительность, не видя никакого выхода, как Мопассан. Декаденты школы Бодлера продолжали все ту же старую игру: с пьедестала в грязь, из грязи на пьедестал...»?*

- а) «Заметки о новейшей польской литературе»;
- б) «Два направления в новейшей итальянской литературе»;
- в) «Новейшая общественная драма»;
- г) «Новые перспективы и старые тени (Новая женщина западноевропейской беллетристики)».

8. Из яким петербурзьким часописом співпрацювала Леся Українка?

- а) «Основа»;
- б) «Житє і слово»;
- в) «Рідний край»;
- г) «Жизнь»;
- д) «Хата».

9. Хто з українських учених викрив злочинні дії російського уряду в брошурі «Українська література, заборонена урядом російським» (1878)?

- а) Є. Маланюк;
- б) М. Драгоманов;
- в) І. Франко;
- г) М. Зеров;
- д) Леся Українка.

Практичне заняття № 5

Літературно-критична діяльність Миколи Євшана

1. Життєвий шлях критика, що «поміняв перо на зброю».
2. Естетичні позиції М. Євшана (за статтями «Боротьба генерацій і українська література» та «Суспільний і артистичний елемент у творчості»).
3. Стаття Євшана **«Іван Франко (Нарис його літературної діяльності)»**:
  - а) дві сторони психіки письменника. Творча еволюція Джеджалик – Мирон – Франко;
  - б) два видання збірки «З вершин і низин»;
  - в) «Зів'яле листя» як *„факт революційний“* у творчій еволюції поета.
  - г) «Мій Ізмарагд» – новий етап творчого зростання І. Франка;
  - ґ) найновіша доба діяльності І. Франка (після 1898 р.);
  - д) І. Франко і літературна молодь;
  - е) проза письменника 900-х рр.
  - є) поетичні забірки 900-х років і поема «Мойсей»;
  - ж) І. Франко-перекладач;
  - з) І. Франко і галицька суспільність;
  - и) стаття «Іван Франко» як майстерний зразок літературного портрета.
4. Стаття **«Леся Українка»** (1913):
  - а) Леся Українка і питання її «біографії».
  - б) *«Екзотичний одяг»* творчих задумів письменниці.
  - в) Осмислення проблеми невільництва і *«логіка прометеїзму»*.
  - г) Твори Лесі Українки – «найсильніший вислів нової національної душі після Шевченка».
  - ґ) Леся Українка як *«артистичний тип»*, *«артистичний організм»*. Основні прикмети таланту поетеси. Дар мислення символами.
  - д) Майстерність статті. Влучність спостережень і висновків. Естетичні та суспільні критерії в оцінках.
5. Особливості наукової методології М. Євшана. Значення літературно-критичної діяльності дослідника.

Праці для конспектування:

1. Євшан М. Боротьба генерацій і української література // Євшан М. Критика. Літературознавство. Естетика / Упоряд. Н.Шумило. – К., 1998. – С.45-53.
2. Євшан М. Суспільний і артистичний елемент у творчості // Там само. – С.18-25.
3. Євшан М. Іван Франко (Нарис його літературної діяльності) // Там само. – С.135-153.
4. Євшан М. Леся Українка // Там само. – С.160-163.

Література

1. Гнатюк М. Критик, що поміняв перо на зброю. Літературно-критична діяльність Миколи Євшана (Федюшки). – Львів, 1995.
2. Ільницький М. Лицар критичних турнірів: Микола Євшан (Федюшка) // Слово і час. – 1995. – № 7. – С.11-12.
3. Ільницький М. Лицарський турнір за літературу (Сучасний коментар до полеміки між С. Єфремовим та М. Євшаном) // Дивослово. – 2003. – № 9.
4. Ільницький М. Творчість – це свобода духу // Дзвін. – 1994. – № 2-3.
5. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі. – К.: Либідь, 1999. – 448 с.
6. Шумило Н. Микола Євшан (1889 – 1919) // Євшан М. Критика. Літературознавство. Естетика / Упоряд. Н.Шумило. – К., 1998. – С.3-11.
7. Шумило Н. Під знаком національної самобутності: Українська художня проза і літературна критика кінця ХІХ – поч.ХХ ст. – К., 2003.
8. Юсип Д. Микола Євшан. Нарис життя і творчості. – Вінниця, 1994.
9. Яковенко С. Романтики, естети, ніцшеанці: Українська та польська літературна критика раннього модернізму. – К.: Критика, 2006. – 296 .

МИКОЛА ЄВШАН

(1889 – 1919) –

**український літературний критик,
літературознавець і перекладач,
учасник національно-визвольних
змагань 1917-1919 рр.**

Літературно-критичні праці Миколи Євшана – це «не результат відстояних і зважених роздумів кабінетного вченого, що лягають в основу академічних історій літератури. Це пульс живої думки, голос людини, що не боїться сказати необачне слово, але твердо переконана в своїй правоті...» (Микола Ільницький)

«Першим і останнім обов’язком критика єсть: уміти читати. Розвинути всю свою інтелігенцію, всі свої здібності в першій мірі на те, щоб до кінця розуміти чужу душу...»

(Микола Євшан, «Суспільний і артистичний елемент у творчості»)

Ключові праці критика:

Цікаві факти біографії:

➤ **Основні тези статті «Боротьба генерацій і української література»**

➤ **Основні тези статті «Іван Франко (Нарис його літературної діяльності)»**

➤ Перевір себе

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Про Лесю Українку як «артистичний тип», «артистичний організм», про її «дар мислення символами» писав критик
  - а) І. Франко;
  - б) М. Євшан;
  - в) Є. Маланюк;
  - г) Ю. Шерех;
  - д) В. Стус.
2. З яким журналом початку ХХ ст. пов'язана літературно-критична діяльність М. Євшана?
  - а) «Киевская старина»;
  - б) «Зоря»;
  - в) «Дзвін»;
  - г) «Жите і слово»;
  - д) «Українська хата».
3. Хто був автором визначення етапів творчої еволюції письменника «Джеджалик – Мирон – Франко»?
  - а) М. Драгоманов;
  - б) М. Євшан;
  - в) М. Зеров;
  - г) Ю. Бойко;
  - д) Є. Маланюк.
4. Про чії твори М.Євшан писав, що це – *«найсильніший вислів нової національної душі після Шевченка»*?
  - а) І. Франка;
  - б) Панаса Мирного;
  - в) Лесі Українки;
  - г) В. Стефаника;
  - д) М. Вороного.
5. Відсутність боротьби поколінь в українській літературі; виступ проти «українофілів» (М. Сумцов, С. Єфремов), які нібито ототожнюють завдання літератури і публіцистики та політики, виявляють «заскорузлість думки» та утилітаризм – це основні тези статті М. Євшана:
  - а) «Під прапором Мистецтва»;
  - б) «Суспільний і артистичний елемент у творчості»;
  - в) «Іван Франко (Нарис його літературної діяльності)»;
  - г) «Леся Українка»;
  - д) «Боротьба генерацій і української література».

Практичне заняття № 6
Літературно-критична діяльність
Сергія Єфремова

1. Життєвий шлях ученого.
2. С. Єфремов-публіцист („**Лист без конверта**”).
3. Методологічні засади літературного критицизму
С.Єфремова. Критерій гармонійності таланту («**Поезія**
всепрощення», «**Між двома душами**», «**Без синтезу**»,
«**Гармонійний талант**»).
4. С. Єфремов і модернізм («**Муза гніву і зневір'я**»).
5. Підсумки. С. Єфремов – майстер психобіографічного дослідження.

Праці для конспектування:

1. Єфремов С. Між двома душами // С.О.Єфремов. Літературно-критичні статті. – К., 1993.
2. Єфремов С. Поезія всепрощення // Там само.
3. Єфремов С. Гармонійний талант // Там само.
4. Єфремов С. Муза гніву та зневір'я // Там само.

Література

1. Бойко Ю. Літературознавча та літературно-критична методологія Сергія Єфремова // Юрій Бойко. Вибрані праці. – К., 1992. – С.182-203.
2. Гнідан О. Сергій Олександрович Єфремов // Історія української літератури. Кінець ХІХ – початок ХХ ст. / За ред. О.Гнідан. – К., 2005. – Кн.1.
3. Ліпницька І. Духовна спадкоємність: М.Драгоманов і С.Єфремов // Дивослово. – 2008. – № 8.
4. Наєнко М. Сергій Єфремов і його історико-літературна концепція // Єфремов Сергій. Історія українського письменства. – Київ: Femina, 1995.
5. Одарченко П. Життя і наукова діяльність Сергія Єфремова (До 100-ліття з дня народження) // Петро Одарченко. Збірник вибраних статей. – К., 1995. – С.178-198.
6. Соловей Е. На шляху до синтезу // Єфремов С. Літературно-критичні статті. – Київ, 1993.
7. Соловей Е. Сергій Єфремов: доля і спадщина // Єфремов Сергій. Статті. Наукові розвідки. Монографії. – Київ, 2002.
8. Соловей Е. Єфремов і Франко (До 130-х роковин Сергія Єфремова) // Слово і час. – 2006. – № 10. – С.3-7.
9. Супрун Л. Дискурсивні категорії публіцистики Сергія Єфремова. – Вінниця, 2007.

**СЕРГІЙ ЄФРЕМОВ
(1876 – 1939) –**

український громадсько-політичний і державний діяч, літературний критик, історик літератури, академік Української академії наук (з 1919), віце-президент ВУАН (з 1922), дійсний член Наукового товариства ім. Т. Шевченка у Львові, публіцист, один із творців української журналістики.

*«Письменство у кожного народу величезну має вагу як вираз творчої сили нації, з одного боку, та міжнародного єднання і впливів, з другого. Кожне національне письменство, годуючись помітними і непомітними впливами од інших письменств, все-таки органічно переробляє й перетворює їх і виявляє тим натуру даної нації, її ідеали й змагання, її інтереси й потреби»
(Сергій Єфремов)*

Ключові праці критика:

Цікаві факти біографії:

➤ Перевір себе

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Висловом «без синтезу» С. Єфремов охарактеризував творчість
  - а) Т. Шевченка;
  - б) П. Куліша;
  - в) І. Франка;
  - г) О. Маковея.
2. Хто автор статей «Поезія всепрощення», «Між двома душами», «Без синтезу», «Гармонійний талант»?
  - а) І. Франко;
  - б) М. Драгоманов;
  - в) С. Єфремов;
  - г) Ю. Шерех.
3. Про кого С. Єфремов писав, що це – *«велика людина з великим серцем, яка поєднувала в собі незламну моральну силу з дитячою лагідністю і здатністю прощати»*; *„...єдина між поетами всіх країн і часів надзвичайно цільна людина, душа якої не знала хитань та компромісів, вірила в правду й надіялась на її перемогу в житті, особистого лиха не пам'ятаючи»*?
  - а) про М. Костомарова;
  - б) про Т. Шевченка;
  - в) про Марка Вовчка;
  - г) про П. Куліша.
4. За Єфремовим, глибокий психолог і *«гострий аналітик життєвих явищ»*, що володіє і даром синтезу, дає *«синтетичні образи вищої краси»* – це
  - а) Є. Маланюк;
  - б) М. Коцюбинський;
  - в) П. Куліш;
  - г) А.Тесленко.
5. Фундаментальною працею С. Єфремова є
  - а) «Співець боротьби і контрастів»;
  - б) «Історія українського письменства»;
  - в) «Поезія всепрощення»;
  - г) «Між двома душами».

Практичне заняття № 7
Літературна критика 20-х років ХХ ст.
Діяльність Миколи Зерова

1. Життєвий шлях М. Зерова у контексті історії Розстріляного відродження.
2. Позиція М. Зерова у літературній дискусії 1925 – 1928 рр. Полемічний характер циклу статей «Ad fontes».
3. Стаття «Франко-поет». Естетичний критерій в оцінці творчості митця.
4. Проблематика статті «Марко Черемшина і галицька проза».
5. М. Зеров про М. Рильського (стаття «Літературний шлях Максима Рильського»). Формування класичного стилю у ліриці поета.
6. Виступ М. Зерова проти утилітаризму в літературі (стаття «Василь Елланський»).
7. Значення літературно-критичної діяльності М. Зерова.

Праці для конспектування:

1. Зеров М. Франко-поет // Зеров М. Українське письменство. – К., 2003. – С.486-515.
2. Зеров М. Марко Черемшина і галицька проза // Там само. – С.474-486.
3. Зеров М. Володимир Самійленко і український гумор // Зеров М. Твори: У 2 т. – К., 1990. – Т.2.
4. Зеров М. Літературний шлях Максима Рильського // Там само.
5. Зеров М. Василь Елланський // Там само.

Література

1. Баган О. Місія неокласики (До історії формування естетичної концепції Миколи Зерова) // Зеров М. Українське письменство ХІХ віку. Від Куліша до Винниченка: Лекції, нариси, статті. – Дрогобич, 2007.
2. Брюховецький В. Микола Зеров. Літературно-критичний нарис. – К., 1990.
3. Івашко В. Микола Зеров і літературна дискусія (1925–1928) // Слово і час. – 1990. – № 4. – С.18-27.
4. Київські неокласики / Упор. Віра Агеєва. – К., 2003.
5. Ковалів Ю. І. Літературна дискусія 1925–1928 рр. – К., 1990.
6. Мовчан Р. Український модернізм 1920-х: портрет в історичному інтер'єрі: Монографія. – К., 2008.
7. Москаленко М. Микола Зеров: доля і доробок // Зеров М. Українське письменство. – К., 2003.

МИКОЛА ЗЕРОВ

(1890 – 1937) –

**український поет,
літературознавець,
літературний критик,
полеміст, лідер «неокласиків»,
майстер сонетної форми та
перекладач античної поезії.**

«...Микола Зеров закликав плекати культурні інтереси й запити, вирощувати їх у собі, підноситися до того рівня, на якому починаєш

жити тривогами народу, осмисленого в єдності минулого, сучасного і майбутнього, коли відчуваєш опору в духовній спадщині, виробленій століттями цивілізацій...»

(Оксана Горячева, «Микола Зеров і його епоха, або Великий нонконформіст»)

*Тягар робочих літ наліг мені на плечі,
Стих безтурботний сміх і споважніли речі,
І голос чую я настирливо-шорсткий:
"Лукавий наймите, а де ж доробок твій?
Де плід твоїх трудів і творчості твоєї?
Чи ж добре ти робив над чорною ріллею,
Чи встигнеш, поки день скінчить свої жнива?"
Як гірко слухати оті терпкі слова
І як не заздрить вам і молодості вашій,
Цій сповненій вина, і ненадпитій чаши,
Цій гострій свіжості передсвітних годин,
Цій смужечці зорі над тихим сном долин.*

(Микола Зеров, «До альбома»)

«... Загалом кажучи, конкретний аналіз літературної манери письменника, естетичні цінності літературного твору – це найсильніша сторона критичної праці Зерова, в цій ділянці в нього можна повчитися і тепер...»
(Григорій Кочур, «Учений, перекладач, поет»)

Ключові праці критика:

Цікаві факти біографії:

➤ **Цикл статей «Ad fontes»**

➤ **Основні тези статті «Василь Елланський»**

➤ **Моя думка про критичну діяльність та наукову методологію Миколи Зерова**

➤ **Перевір себе**

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Дар «ліричного квітування» М.Зеров помітив у
  - а) Леся Мартовича;
  - б) П. Куліша;
  - в) І. Франка;
  - г) М. Черемшини.
2. Збірка статей М. Зерова, яка містила полемічно загострені статті й закликала йти до українських духовних традицій, скарбів світового мистецтва, мала назву:
  - а) «Історія українського письменства»;
  - б) «Від Куліша до Винниченка»;
  - в) «До джерел»;
  - г) «Українське письменство ХІХ століття».
3. Проти утилітаризму в поезії М. Зеров виступав у статті:
  - а) «Марко Черемшина і галицька проза»;
  - б) «Василь Елланський»;
  - в) «Франко-поет»;
  - г) «Володимир Самійленко і український гумор».
4. Хто автор висловлювання: *«Ми хочемо такої літературної обстановки, в якій будуть цінитися не маніфест, а робота письменника, і не убога суперечка на теоретичні теми <...> а жива й серйозна студія літературна; не письменницький кар'єризм <...> а художня вимогливість автора перш за все до самого себе...»*:
  - а) П. Куліш;
  - б) Леся Українка
  - в) М. Зеров;
  - г) І. Франко.
5. У цього митця М. Зеров помітив «асоціативний символізм» і пояснив його так: *«... поет виходить у своїй творчості з якогось реального з'явища і, не називаючи його прямо, збирає навколо нього цілу низку асоціацій...»*. Про кого йдеться?
  - а) П. Тичину;
  - б) М. Рильського;
  - в) В. Сосюру;
  - г) В. Самійленка.

Є.Маланюк як літературний критик-есеїст

1. Культурологічна концепція Є. Маланюка (**«Нариси з історії нашої культури»**).
2. Є. Маланюк про Т. Шевченка:
  - а) Особливості романтизму Т. Шевченка (**«Ранній Шевченко»**, **«До справжнього Шевченка»**).
  - б) Т. Шевченко в контексті української історії та культури (стаття **«Шевченко – живий»**).
3. Є. Маланюк про П. Куліша (стаття **«В Кулішеву річницю»**).
4. Франко та Леся Українка в інтерпретації Є. Маланюка.
  - а) Проблема «Франко і читач» (**«Франко незнаний»**).
  - б) Франко і Т. Шевченко (**«Франко як явище інтелекту»**).
  - в) Леся Українка як *„класик”, „олімпійка”, „явище національне”*.
5. Особливості літературного критицизму Є. Маланюка. Есеїстичність як ознака стилю критика. Значення літературно-критичної діяльності Є. Маланюка.

Праці для конспектування:

1. Маланюк Є. Нариси з історії нашої культури // Маланюк Є. Книга спостережень. – К., 1995.
2. Маланюк Є. Ранній Шевченко // Там само.
3. Маланюк Є. До справжнього Шевченка // Там само.
4. Маланюк Є. Шевченко живий // Там само.
5. Маланюк Є. Франко незнаний // Там само.
6. Маланюк Є. До роковин Лесі Українки // Там само.
7. Маланюк Є. В Кулішеву річницю // Дивослово. – 1994. – № 8.

Література

1. Куценко Л. Співець степової Еллади // Дзвін. – 1991. – № 7. – С. 138-141.
2. Лисенко Н. Промінець наукового світла // Березіль. – 1992. – № 11-12. – С. 147-149.
3. Омельчук Л. Специфіка літературно-критичної практики Євгена Маланюка // Дивослово. – 2001. – № 6. – С.5-8.
4. Скорина Л. Література та літературознавство української діаспори. Курс лекцій. Вид. 2-е, доп. – Черкаси: Брама-Україна, 2005. – 384 с.
5. Українська діаспора: літературні постаті, твори, біобібліографічні відомості / Упорядк. В. А. Просалової. – Донецьк: Східний видавничий дім, 2012. – 516 с.

**ЄВГЕН МАЛАНЮК
(1897 – 1968) –**

**український письменник,
культуролог-
енциклопедист, публіцист,
літературний критик,
сотник Армії УНР.**

«Євген Маланюк належить до числа найпроникливіших поціновувачів художньої літератури в українській культурі. Його мисленню властиві широта культурологічних узагальнень, витончений художній смак, уміння вловлювати ментальні нюанси творчості. Як відомо, Є. Маланюк в основному формувався вже на еміграції, після 1920 р., в середовищі письменників-вісниківців, на світоглядних принципах вольового націоналізму» (Олег Баган).

*****

**«Хороба бездержавносте... – є наявна й глибока. Особистість – суспільство – нація. Без цієї ієрархічної залежності немає передумови державности. Це – члени пропорції, без якої немає нації. І треба тверезо ствердить, що такої пропорції в лоні нашої «громади» – не існує. Трагедія особистості і суспільства – це біографії всіх наших визначних людей (хоча б Франка)»
(Євген Маланюк, «Нотатники»)**

*****

**«Мистецтво робить («формує») життя і само зраджується з його тасмничо-глибинної неподільної субстанції. Мистецтво ніколи не є приблизною «правдоподібністю» життя. Воно потужне і грізне, безпомилкове і нещадне, невичерпальне і творче, як сама стихія, як саме життя»
(Євген Маланюк, «Поезія і вірші»)**

Ключові праці критика:

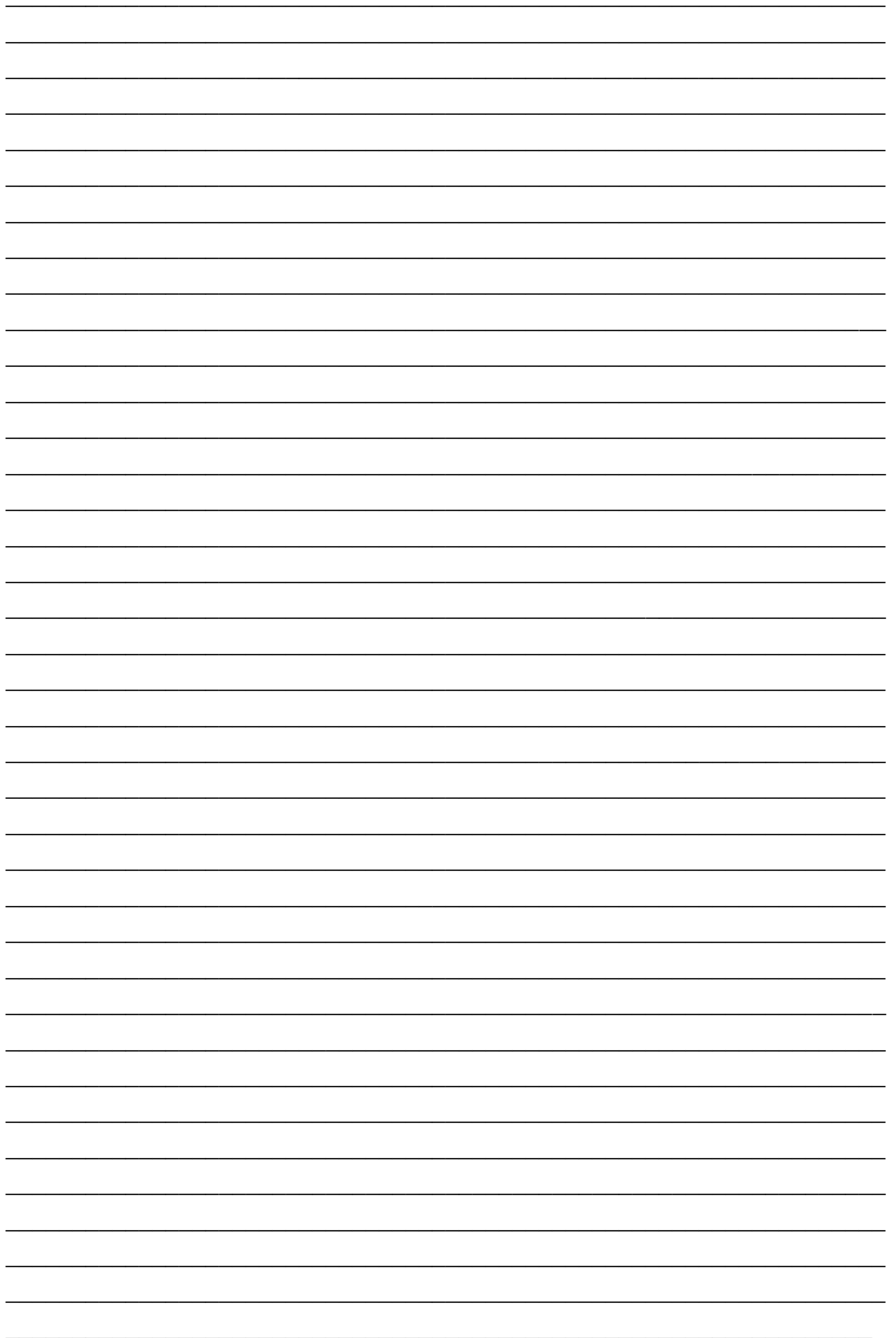

➤ Перевір себе

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Автором статей «Ранній Шевченко», «До справжнього Шевченка» є
  - а) Є. Маланюк;
  - б) Ю. Лавріненко;
  - в) І. Франко;
  - г) М. Зеров.
2. Куліш – *«то була передусім Велика Пристрасть»*. Куліш – культурник, але не аполітичний, а політично свідомий. Куліш – державник. Такі тези щодо цієї постаті Є. Маланюк висловив у праці:
  - а) «В Кулішеву річницю»;
  - б) «Ранній Шевченко»;
  - в) «Нариси з історії нашої культури»;
  - г) «До роковин Лесі Українки».
3. Кого з українських письменників Є. Маланюк охарактеризував як «класика», «олімпійку», «явище національне»:
  - а) І. Франка;
  - б) Т. Шевченка;
  - в) Лесю Українку;
  - г) П. Куліша.
4. *«...коли Шевченко був у поезії явленням – майже демонічної – в своїм творчій діонісійстві – НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕМОЦІЇ (якої жар, до речі, так відчував і так подивляв Франко), то Іван Франко був явленням у ній НАЦІОНАЛЬНОГО ІНТЕЛЕКТУ»*. Із якої статті Є. Маланюка подано уривок?
  - а) «Нариси з історії нашої культури»;
  - б) «Ранній Шевченко»;
  - в) «Франко незнаний»;
  - г) «Шевченко – живий»;
5. У якій статті Є. Маланюк утверджує думку про романтизм як домінуючу творчості Т. Шевченка:
  - а) «Шевченкові метаморфози»;
  - б) «Ранній Шевченко»;
  - в) «До справжнього Шевченка»;
  - г) «Шевченко – живий».

Літературна критика вчених української діаспори

1. Специфіка розвитку еміграційної української літературної критики.
2. Життєвий шлях та наукова діяльність **Г. Костюка**. Методологія та методика аналізу в статті Г. Костюка «Світ Винниченкових образів та ідей».
3. Життєвий шлях **Ю. Лавріненка**. Антологія «Розстріляне Відродження» та її роль у розвитку української літературно-критичної думки. Праця Ю. Лавріненка «Література вітаїзму 1917 – 1933»: концепція, ідеї, значення.
4. **Ю. Шерех** як учений та літературний критик. Життєвий шлях вченого. Стаття Ю. Шереха «Другий «Заповіт» української літератури».
5. **Ю. Бойко** як літературний критик. Віхи біографії вченого. Стаття Ю. Бойка «Микола Хвильовий»: проблематика і методологічні аспекти.
6. Значення діяльності критиків української діаспори.

Праці для конспектування:

1. Бойко Ю. Микола Хвильовий // Бойко Ю. Вибрані твори. – К., 1992. – С.244-267.
2. Костюк Г. Світ Винниченкових образів та ідей // Українське слово. Хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст. – К., 1994. – Кн. 1.
3. Лавріненко Ю. Література вітаїзму. 1917 – 1933 // Розстріляне відродження. Антологія 1917 – 1933. – К., 2002.
4. Шерех Ю. Другий «Заповіт» української літератури // Українське слово. Хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст. – К., 1995. – Кн. 3.

Література

1. Баштова Н. Критик-гуманіст // Костюк Г. Літературно-мистецькі перехрестя (паралелі). – Вашингтон–Київ, 2002. – С.19-32.
2. Баштова Н. Національна ідентичність та «пролетарське» перетворення дійсності (критична діяльність Г. Костюка доеміграційного періоду) // Слово і час. – 2002. – № 2. – С.70-75.
3. Баштова Н. Одержимий літературою (Григорій Костюк) // Слово і час. – 2002. – № 10.

4. Волосова О. Концепція національно-органічних стилів Ю. Шереха (Шевельова) // Вісник Харківського університету. – 1999. – № 426. – С. 24–29.
5. Галич О. Літературознавчі студії Григорія Костюка доби еміграції // Сучасний погляд на літературу. Науковий збірник. Пам'яті академіка Петра Хропка. – К., 2004.
6. Жулинський М. Літописець „несамовитої доби” // Костюк Г. Літературно-мистецькі перехрестя (паралелі). – Вашингтон–Київ, 2002. – С.5-18.
7. Жулинський М. Юрій Лавріненко: творення сили національного відродження // Слово і час. – 2005. – № 12. – С.3-8.
8. Ільницький М. Еміграційне шевченкознавство // Слово і час. – 2012. – № 4.
9. Ільницький М. Мале літературне відродження (Українська повоєнна еміграційна критика) // Дивослово. – 2000. – № 4.
10. Ільницький М. Об'єднані словом (Українська повоєнна еміграційна критика) // Дивослово. – 2000. – № 11.
11. Костюк Г. Літературно-мистецькі перехрестя (паралелі). – Вашингтон–Київ, 2002.
12. Луцій С. Юрій Лавріненко – дослідник „Розстріляного відродження” // Слово і час. – 2005. – № 5. – С.3-9.
13. Олійник О. До 90-річчя Ю.Бойка-Блохина // Слово і час. – 1999. – № 3. – С.41-43.
14. Сорока М. Еміграція та питання розвитку української літератури в літературній критиці Юрія Шереха (1945 – 1956) // Слово і час. – 2003. – № 1. – С.8-14.
15. Скорина Л. Література та літературознавство української діаспори. Курс лекцій. Вид. 2-е, доп. – Черкаси: Брама-Україна, 2005. – 384 с.
16. Українська діаспора: літературні постаті, твори, біобібліографічні відомості / Упорядк. В. А. Просалової. – Донецьк: Східний видавничий дім, 2012. – 516 с.
17. Шерех Ю. Етюди про національне в літературах сучасності: До теорії національно-органічних стилів // Сучасність. – 1993. – № 4.
18. Шкоропат Н. Г.Костюк – архіваріус літературно-мистецького доробку В.Винниченка // Слово і час. – 2000. – № 7.

**ГРИГОРІЙ КОСТЮК
(1902 – 2002) –**

український учений-літературознавець, письменник, критик, мемуарист, історик, журналіст, лауреат Премії фундації Антоновичів (1988) та Міжнародної премії імені Володимира Винниченка (1991), голова ОУП «Слово» (1954–1975). Громадський та політичний діяч. Дійсний член УВАН та НТШ, член Національної спілки письменників України, іноземний член Національної академії наук України (1992).

Ключові праці критика:

Цікаві факти біографії:

➤ Основні тези статті «Світ Винниченкових образів та ідей»

ЮРІЙ ЛАВРІНЕНКО

(1905 – 1987) –

**український літературознавець,
публіцист, есеїст, критик,
редактор,
дослідник «Розстріляного
відродження».**

*«Книжка «Розстріляне відродження»
була на рідкість яскравою зіркою в
морю 50-х років. Якби вона одразу в
1959 році упала на стіл студентів,
учителів, науковців, то клімат
нашого культурного довілля значно*

*змінився б. Якби вона мала поширення на початку 60-х — це
пролунало б громовим вибухом в шелесті формальних
реабілітацій того часу» (Євген Сверстюк).*

Ключові праці критика:

Цікаві факти біографії:

➤ **Основні тези статті «Література вітаїзму. 1917 – 1933»**

**ЮРІЙ ШЕВЕЛЬОВ (ШЕРЕХ)
(1908 – 2002) –**

українсько-американський славіст-мовознавець; історик української літератури, літературний і театральний критик, учасник наукового та культурного життя української еміграції.

Професор Гарвардського, Колумбійського університетів. Іноземний член НАН України (1991). 1949 – доктор філософії.

«... критика в концепції Ю. Шереха, як і мистецтво, постає суб'єктивною діяльністю. Ю. Шерех заперечує погляд на критика як на проміжну й нібито неважливу ланку між письменником і читачем. Для нього критик – це не тільки тлумач творів, що намагається заховати власне “я”, аби бути об'єктивним, а співтворець, без якого мистецтво лишається річчю в собі» (О. Волосова).

Ключові праці критика:

Цікаві факти біографії:

➤ **Основні тези статті «Другий «Заповіт»
української літератури»**

ЮРІЙ БОЙКО-БЛОХІН

(1909 – 2002) –

**український літературознавець,
театрознавець, професор
Українського Вільного
Університету в Мюнхені,
громадський і політичний діяч,
член Проводу ОУН.**

*„<...> літературознавчі праці
Ю.Бойка-Блохіна творилися у
постійній опозиції до радянської
ідеології. У запалі заперечень,
полеміки, спростування*

*кривотлумачень, природно, вияскравлювались найгостріші
моменти протистояння. Але вони не могли викликати
відкритої дискусії, бо досягли широкого українського читача,
коли вже стали багато в чому продуктом минулого часу...”
(О. Олійник)*

Ключові праці критика:

Цікаві факти біографії:

➤ Перевір себе

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Хто з діаспорних критиків заклав основи наукового винниченкознавства?
  - а) Ю. Лавріненко;
  - б) Є. Маланюк;
  - в) Ю. Бойко;
  - г) Г. Костюк.
2. Автором концепції «національно-органічного стилю» в українській літературі є
  - а) Ю. Бойко;
  - б) Г. Костюк;
  - в) Ю. Лавріненко;
  - г) Ю. Шерех.
3. Хто з названих критиків НЕ належить до українських учених-емігрантів:
  - а) Ю. Бойко;
  - б) М. Євшан;
  - в) Ю. Лавріненко;
  - г) Ю. Шерех.
4. Стаття Ю. Шереха «Другий «Заповіт» української літератури» присвячена дослідженню
  - а) поеми Шевченка «Кавказ»;
  - б) драматичної поеми Лесі Українка «Бояриня»;
  - в) лірики О. Олеся;
  - г) поеми І. Франка «Мойсей».
5. Хто видав антологію «Розстріляне Відродження»?
  - а) Ю. Бойко; б) Є. Маланюк;
  - в) Ю. Лавріненко; г) Ю. Шерех.
6. Ю. Лавріненко у статті «Література вітаїзму. 1917 – 1933» обґрунтовує концепцію:
  - а) неоромантизму; б) неокласицизму;
  - в) необароко; г) експресіонізму.
7. Укажіть автора поданого висловлювання: *„У страшну добу сталінських репресій одних письменників розстріляли, других – зіслали в концтабори, третіх розтлили. Тичину репресували визнанням. Покара славою – одна з найновіших і найефективніших форм боротьби з мистецтвом”*:
  - а) Є. Маланюк;
  - б) В. Стус;
  - в) М. Ільницький;
  - г) Ю. Бойко.

Практичне заняття № 11

Літературна критика повоєнного періоду та у другій половині ХХ століття (практичне заняття готується у формі командної презентації)

1. Обставини літературного життя у повоєнну епоху. Шістдесятництво. «Період застою».
2. Літературно-критична діяльність І. Дзюби.
3. М.Коцюбинська – літературознавець, критик.
4. Є. Сверстюк і його літературно-критичні пошуки.
5. Форми літературного критицизму в доробку І. Світличного.
6. Стаття В.Стуса «Феномен доби (сходження на Голгофу слави)» як літературний портрет митця – жертви «сталінізації» українського суспільства.

Література

1. Аврахов Г. Сповідне слово про Івана Дзюбу // Слово і Час. – 2004. – Ч. 2. – С. 70-72.
2. Бугай С. Нонконформістський дискурс літературно-критичної діяльності Михайлини Коцюбинської // Scientific Journal «ScienceRise»: Філологічні науки. – 2015. – №5/1 (10). – С.82-86. Режим доступу: [file:///C:/Users/v/Downloads/tech_2015_5\(1\)_18.pdf](file:///C:/Users/v/Downloads/tech_2015_5(1)_18.pdf)
3. Бугай С. Шістдесятники в критичній рецепції Михайлини Коцюбинської // Філологічні семінари. Літературна критика і критерії художності. – К., 2009. – Вип. 12. – С.176-184.
4. Бунт покоління: розмови з українськими інтелектуалами записали й прокоментували Богуміла Бердиховська та Оля Гнатюк / Пер. із пол. – К.: Дух і літера, 2004. – 344 с.
5. Гундорова Т. Шістдесятництво: метафора, ім'я, дім // Коцюбинська М.Х. Мої обрії: В 2 т. – Т.1. – К.: Дух і літера, 2004. – С. 4-10.
6. Дзюба І. М. Між культурою і політикою. – К. : Сфера, 1998. – 373 с.
7. Дзюба І. М. Спогади і роздуми на фінішній прямій: [мемуари] / І. Дзюба; вступ. ст. М. Г. Жулинського. – К.: Криниця, 2008. – 926 с.

8. Доброокий: Спогади про Івана Світличного. – К. : ЧАС, 1998.
9. Касьянов Г. Незгодні: українська інтелігенція в русі опору 1960 – 80-х років. – К.: Либідь, 1995. – 224 с.
10. Коцюбинська М. Доброокий // Доброокий: Спогади про Івана Світличного. – К. : ЧАС, 1998. – С. 102-116.
11. Коцюбинська М. Іван Світличний, шістдесятник // Світличний І.О. У мене – тільки слово. – Х.: Фоліо, 1994. – С. 5-27.
12. Коцюбинська М. Книга споминів. – Х.: Акта, 2006. – 288 с.
13. Коцюбинська М. Поетове «самособоюнаповнення» (Василь Стус) // Самототожність письменника. До методології сучасного літературознавства. – К.: Українська книга, 1999. – С. 22-32.
14. Логвиненко О. Людина і суспільство: в контексті феномена Івана Дзюби // Літературна Україна. – 2006. – 30 листоп. – С. 1-2.
15. Наєнко М. Історія українського літературознавства і критики. – К., 2010.
16. Обертас О. Український самвидав: літературна критика та публіцистика (1960-ті – поч. 1970-х років). – К., 2010.
17. Сверстюк Є. На святі надій. Вибране. – К.: Наша віра, 1999.
18. Світличний І. Голос доби. – К. : Сфера, 2001.
19. Стус В. Від слова до методу / В. Стус // Жовтень. – 1968. – № 1. – С. 148–152.
20. Стус В. Феномен доби (сходження на Голгофу слави) // Українське слово. Хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст. – К., 1994. – Кн. 1.
21. Тарнашинська, Л. Сюжет Доби: дискурс шістдесятництва в українській літературі ХХ століття. – К.: Академперіодика, 2013. – 678 с.
22. Тарнашинська Л. Українське шістдесятництво: профілі на тлі покоління: історико-літературний та поетикальний аспекти. – К. : Смолоскип, 2010. – 632 с.

Практичне заняття № 12
Сучасна літературна критика
(командна презентація)

1. Основні тенденції розвитку сучасної української літературної критики. Методологія сучасної літературної критики в Україні. Епоха постмодернізму в критиці.
2. Періодичні видання сьогодення та критика на їх сторінках. Феномен онлайн-критики: ключові платформи, персоналії, специфіка критицизму.
3. Чільні постаті сучасної української літературної критики.
4. Перспективи розвитку сучасної критики.

Література

1. ЛітАкцент: Альманах: Сучасна література в колі твого читання. Вип.1 (3). – К., 2009; Вип.2 (4). – 2010.
2. Наєнко М. Історія українського літературознавства і критики. – К., 2010.
3. Пиши сильно: практичні вправи, поради, теорія. – К.: Пабулум, 2017. – 240 с.
4. ПРОЧИТАНЕ: Читай. Записуй. Запам'ятовуй. – К.: Пабулум, 2018. – 208 с.
5. Самототожність письменника. До методології сучасного літературознавства. – К., 1999.
6. Трофименко Т. #окологітературне: усе, що ви хотіли знати про сучасну українську літературу. – Х.: Віват, 2019. – 288 с.
7. Улюра Г. 365. Книжка на кожен день, щоб справляти враження культурної людини. – К.: ArtHuss, 2018. – 480 с.
8. Харчук Р. Сучасна українська проза: Постмодерний період: навч. посіб. К.: Видавничий центр «Академія», 2008. 248 с.
9. www.litakcent.com.ua (веб-портал критичних досліджень сучасної української та зарубіжної літератури)
10. Ресурси «Читомо», «Буквоїд», «Друг читача»

➤ ПРАКТИЧНИЙ БЛОК

підготовка власних критичних матеріалів у **жанрі рецензії на твори сучасної української літератури, зарубіжної літератури, книг у форматі нон-фікшн**, а також написання **відгуку на переглянута кінострічку і театральну виставу**.

СХЕМА РЕЦЕНЗІЇ*

АВТОР.....

ВИДАВНИЦТВО.....

РІК ВИДАННЯ, КІЛЬКІСТЬ СТОРІНОК.....

ЖАНР.....

ТЕМА.....

ЧОМУ Я ЧИТАЮ ЦЮ КНИГУ.....

ЦЯ КНИГА НАДИХНУЛА МЕНЕ НА.....

ОЦІНІТЬ КНИГУ ЗА КРИТЕРІЯМИ (можна використовувати наліпки із різним емоційним навантаженням або використовувати 10-бальну систему)

Тема

Сюжет

Персонажі

Мова та стиль

Легкість читання

Дизайн книги

МІЙ ВІДГУК.....

Я ПОРАДИВ / -ЛА Б ЦЮ КНИГУ.....

У рецензії на твір зарубіжної літератури чи текст нон-фікшну обов'язково фіксуються враження про майстерність його перекладу.

---

* Формат використано із видання: ПРОЧИТАНЕ: Читай. Записуй. Запам'ятовуй. – К.: Пабулум, 2018. – 208 с.

➤ **РЕЦЕНЗІЯ НА ТВІР СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ
ЛІТЕРАТУРИ (ЗА ОСТАННІ ТРИ РОКИ)**

➤ **РЕЦЕНЗІЯ НА ТВІР СУЧАСНОЇ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ**
(ЗА ОСТАННІ 5-7 РОКІВ)

➤ **РЕЦЕНЗІЯ НА КНИГУ В ЖАНРІ НОН-ФІКШН**

➤ **РЕЦЕНЗІЯ НА КІНОСТРІЧКУ**
(ФІЛЬМ ПОТОЧНОГО НАВЧАЛЬНОГО РОКУ)

➤ **РЕЦЕНЗІЯ НА ТЕАТРАЛЬНУ ВИСТАВУ**
ВИСТАВА ЗА ПОТОЧНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ РІК)

